

Kaupunginhallitus 28.10.2024 § 267

§ 267

Valtuustokysymys valokuituverkon asentamisen ja kaivuutyön jälkeen tapahtuvan katujen-, pyörä- ja jalkakäytävien ja nurmikkoalueiden ennallistamisen ja korjaustyön keskeneräisyydestä ja viipymisestä Espoossa (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Meriläinen Susanna

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunkiympäristön toimialajohtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Arja Juvosen ym. 19.8.2024 tekemään valtuustokysymykseen valokuituverkon asentamisen ja kaivuutyön jälkeen tapahtuvan katujen, pyörä- ja jalkakäytävien ja nurmikkoalueiden ennallistamisen ja korjaustyön keskeneräisyydestä ja viipymisestä Espoossa sekä toteaa kysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Arja Juvonen ja 33 muuta valtuutettua ovat tehneet valtuustokysymyksen 19.8.2024 koskien valokuituverkon asentamisen ja kaivuutyön jälkeen tapahtuvan katujen-, pyörä- ja jalkakäytävien ja nurmikkoalueiden ennallistamisen ja korjaustyön keskeneräisyyttä ja viipymistä Espoossa.

Valtuustokysymyksessä tiedustellaan, miten Espoo ohjeistaa, valvoo ja velvoittaa valokuitua rakentavia yhtiöitä toimimaan Espoossa ja miten se sanktioi niitä valokuituyhtiöitä, jotka eivät hoida valokuidun asennustöiden jälkeen katujen, kävely- ja pyöräteiden ja ympäristön ennallistamista huolellisesti ja ripeästi.

Vastaus valtuustokysymykseen

Teleoperaattoreilla oikeus sijoittaa kaapeleita yleiselle alueelle

Teleyrityksillä on lakiperusteinen oikeus sijoittaa kaapeleita ja vähäisiä laitteita toisen maalle. Sijoitus tulee myöntää kaikille lupaa hakeville teleyrityksille, koska mm. EU direktiivien mukaan televerkkojen kilpailua ei rajoiteta. Kunnan tehtäväksi jää valvoa edellyttämiensä ehtojen mukaista

toteutusta alku- ja loppukatselmuksessa. Vastuu työmaiden toteutuksesta on hankkeeseen ryhtyneellä. Kunnalla ei siis ole työnjohdollista roolia, vaan vastuu töiden suorittamisesta ja työmaavalvonnasta on aina hankkeeseen ryhtyneellä (pää toteuttaja).

Kunnan velvollisuus ohjata ja yhteen sovittaa kadulla tehtäviä töitä on osa kunnalle kuuluvaa kadunpitovelvollisuutta (MRL 84 §). Kadulla tehtävien töiden yhteensovittaminen koskee katualuetta sekä sen ylä- ja alapuolisia johtoja, laitteita ja rakenteita. Vastaavan kaltainen koordinoititehtävä on asetettu kunnalle viestintämarkkinalain 110 §:ssä. Kunnossapitolain 14a § mukaan työstä vastaavan on tehtävä kadulla ja muilla yleisillä alueilla tehtävästä työstä ilmoitus kunnalle.

Espoon noudattaa pääkaupunkiseudun yhteisiä ohjeita ja määräyksiä

Espoo ohjeistaa yleisillä alueilla toimijoita PKS-kuntien yhteisen ”Yleisten alueiden käyttö, tilapäiset liikennejärjestelyt ja katutyöt 2024” mukaisesti.

Julkaisu päivitetään vuosittain ja on lupaehtona yleisillä alueilla suoritettavissa töissä.

Yleisillä alueilla toimijoita koulutetaan pääkaupunkiseudun yhteisessä PKS-katutyöt-koulutuksessa 500–600 toimijaa vuosittain. Voimassa olevia pätevyksiä on 3 390 henkilöllä turvalliseen ja ohjeiden mukaiseen työskentelyyn yleisillä alueilla. Kaiken kaikkiaan kurssi- ja tenttisuorituksia löytyy 7448 henkilöltä. Pätevyys on voimassa 5 vuotta kerrallaan ja yhteistä koulutusta on järjestetty nyt yli 18 vuotta. Koulutuksesta on tämän vuoden huhtikuusta alkaen ollut tarjolla valtakunnallinen verkkokoulutus SKTY:n johdolla ja Traficom:in avustuksella.

PKS-katutyökortti täytyy olla vähintään yhdellä työmaalla työskentelevällä, lisäksi kaivutyöstä vastaavalla henkilöllä täytyy olla voimassa oleva Väyläviraston hyväksymä Tieturva 1 tai 2-kortti tai PKS katutyöt-koulutus. PKS-katutyö pätevyydellä edistetään turvallista sekä lupamääräysten mukaista työskentelyä yleisillä alueilla.

Uusi ohjaava taksatarkistus sekä lupaehtojen vastainen toiminta

Maankäyttö- ja rakennuslain sekä kadun ja eräiden yleisten alueidenkunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain mukaisista ”Yleisten alueiden käytöstä veloittavat maksut ja taksat Espoossa” päivitettiin kaivuutyötä suorittavien toimijoiden ohjaamiseksi enemmän passiivi-infran eli ennakkoputkien käyttöön ja useamman toimijan yhteiskaivutoteutuksiin sekä katualueiden nopeampaan ennallistamiseen. Espoon tekninen lautakunta hyväksyi taksatarkistuksen 24.04.2024 ja se tuli voimaan 01.06.2024.

Taksaa tarkistettiin kaivutöiden alueenkäyttömaksun osalta samalle tasolle muiden PKS-kuntien (Helsinki, Kauniainen, Vantaa) kanssa nykyistä hintakehitystä vastaavaksi. Alueenkäyttömaksuihin lisättiin uusi maksuluokka kaivutöille, joiden pinta-ala ylittää 240 m² toimijoiden ohjaamiseksi pienempiin, nopeammin valmistuviin kaivualueisiin.

Lisäksi kaivuluvan alueenkäyttömaksut veloitetaan kaksinkertaisina, kun kaivaminen kohdistuu kadun tai muun yleisen alueen sellaiseen rakennettuun osaan, jossa on voimassa rakentamisen yhteydessä annettu

urakkasopimuksen mukainen takuu-aika. Lisäksi taksaa huojennettiin puolittamalla alueenkäyttömaksut yhteiskaivukohteissa sekä alentamalla passiivi-infran ennakkoputkien käyttöoikeusmaksua toimijoiden ohjaamiseksi passiivi-infran ennakkoputkien käyttöön ja useamman toimijan yhteiskaivutoteutuksiin.

Yleisellä alueella tehtävien töiden lupaehtojen laiminlyönnistä veloitetaan laiminlyöntimaksu, jonka suuruus on 500 €. Laiminlyöntimaksu voidaan määrätä jokaisesta rikkeestä erikseen. Laiminlyöntimaksuun sisältyy yksi valvontakäynti. Laiminlyöntimaksu voidaan määrätä uudelleen, jos laiminlyöntiä ei korjata tai se toistuu. Jos kohde vaatii ylimääräisiä tarkastuskäyntejä, niin niistä peritään erillinen maksu 70,00 € / kerta.

Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntitapauksessa (luvattomasti aloitetusta työstä) peritään kaksinkertainen maksu sekä alueenkäyttömaksusta että ilmoituksen käsittely- ja valvontamaksusta.

Näiden korotettujen maksujen lisäksi toimijalta peritään vielä laiminlyöntimaksu 500 €.

Ennen kuitubuumien alkua laiminlyöntimaksuja annettiin kymmenkunta kappaletta vuodessa. Annettujen laiminlyöntimaksujen määrä on noussut viimevuodesta alkaen yli sataan huomautusmaksuun.

Järeimpänä toimena Espoo on yhdessä Helsingin kaupungin kanssa jättänyt vuonna 2023 operaattorin toimista poliisille rikosilmoituksen, jonka käsittely on vielä kesken.

Kaivutöiden katselmukset ja valvonta

Kunnossapitolain 14a §:ään otettu säännös kunnalle ilmoittamisesta ennen kuin kadulla ja yleisellä alueella voidaan ryhtyä töihin, on välttämätön, jotta kunta on ajan-tasaisesti selvillä kadulla tehtävistä töistä. Kadulla tehtävien töiden yhteensovittamisen tarkoituksena on varmistaa se, että kaikki yhdyskunnan ja kiinteistöjen toiminnan kannalta oleelliset verkostot ja laitteet voidaan sijoittaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Samalla pyritään huolehtimaan siitä, että kaivutöiden yhteydessä ei vahingoiteta alueella ennestään olevia johtoja, laitteita tai katurakenteita.

Valvontaviranomaisen alaiset viranhaltijat suorittavat käytännön valvontaa. Heillä on mahdollisuus ohjein ja neuvoin sekä kehotuksin puuttua niin kunnossa- ja puhtaanpidossa havaittuihin laiminlyönteihin, kun opastaa kadulla ja muilla yleisellä alueilla tehtäviä töitä. Heillä ja poliisilla on myös kunnossapitolain 16§:n 4 mom. mukainen oikeus välittömän hallintopakon käyttämiseen turvallisuudelle aiheutuvan välittömän vaaran poistamiseksi. Poliisi valvoo, ettei kunnossa- ja puhtaanapitovelvoitteen laiminlyönnistä aiheudu vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle (kunnossapitolaki 16 § 4 mom.).

Yleisen alueen lupia käsittelee ja valvoo Espoon kaupunkitekniikan keskuksen infrapalveluiden alueiden käytön hallintayksikössä neljä (4) katumestaria, kolme (3) kunnossapitovalvojaa sekä vastaava puistotarkastaja. Näin sesonkiaikana lupajärjestelmään tulee uusia lupahakemuksia yli kaksikymmentä (20) päivässä. Lupamäärät ovat olleet jatkuvassa nousussa (nousua 23 %) viimeisen viiden vuoden aikana. Poikkeuksena oli vuosi 2023, jolloin yksittäisten lupien määrä laski, mutta työkohteiden neliömäärät ja samalla laskutus kasvoivat voimakkaasti. Valvontahenkilöstön määrä on viime vuosina pysynyt samana.

Valokuitukaapelien asennuksia teetättää Espoon alueella tällä hetkellä jo kahdeksan yritystä: Valokuitunen Oy, Elisa Oyj, DNA Oy, Telia Finland Oyj, Clobal Connect Oy, Täyskuitu Etelä-Suomi Oy, Espoo Tietotekniikka ja Cable Crew Oy.

Ilmoitusmenettelyn mukaisia (ts. kaivuuluvallisia) aktiivisia valokuituoperaattorien työmaita on tällä hetkellä yhteensä noin 394 kpl, joista vuonna 2023 aloitettuja, laajoja ja pitkäkestoisia lupia n. 80 kpl. Urakoitsijoita ja aliurakoitsijoita työmailla on myös useita.

Kunnan tehtäväksi jää valvoa edellyttämiensä lupaehtojen mukaista toteutusta alku- ja loppukatselmuksissa. Työnaikaista valvontaa tehdään lupakohteiden alku- ja loppukatselmusten ohessa resurssien mukaan.

Kuituverkon rakentamistöistä tullut palaute koskee pääasiassa kaivuutöiden viimeistelyä eli katu- ja viheralueiden ennallistamista. Työt otetaan Espoon kaupungin puolesta vastaan, kun kohteet on toteutettu lupaehtojen mukaisesti. Loppukatselmuksia onkin jouduttu hylkäämään kohteiden vastaanottoa ja pitämään useampia loppukatselmuksia viimeistelytöiden ja muiden puutteiden takia.

Kaivutöihin liittyvät palautteet tarkistetaan kohteessa ja välitetään luvan saajalle toimenpiteitä varten. Lisäksi ongelmakohteita käydään läpi operaattorien kanssa palavereissa.

Erityisesti viimeistelyitä (mm. asfaltit, nurmet) on havaittu tehtävän paikoin kovin hitaasti, ja Espoon kaupunkiympäristön asiakaspalveluun onkin tullut valtava määrä palautteita. Töiden valmistumista ei helpota se, että kohteiden viimeistelytöihin liittyvää asfaltointia joutuu töiden suuren määrän takia odottamaan yli 2 kk.

Kunnat aloittaneet yhteistyön valokuituasennuksien ongelmien hallintaan

Espoossa (ja myös muissa kunnissa) käydään keskustelua siitä, miten kunta pystyisi parantamaan valokuitufirmojen toiminnan toteutusta.

Tärkeimmäksi asiaksi koetaan, että valokuitukaapelitöiden viimeistely pitäisi saada tehtyä nykyistä nopeammin sekä huolellisemmin valmiiksi. Kuntalaisilta saadun palautteen perusteella työt valmistuvat paikoin nopeasti, mutta toisissa paikoissa viimeistelytöiden valmistumista joutuu odottamaan kohtuuttoman kauan.

Ongelman ollessa valtakunnallinen, kunnat ovat aloittaneet yhteistyön asian tiimoilta. Valokuitutöiden yhteistyöryhmään on jo ilmoittautunut yli kymmenen kuntaa, joka kertoo ongelman laajuudesta ja vakavuudesta.

Kuluva tuleva syksy näyttää, kuinka hyvin tarkastetun taksan ohjaus toimii. Kuntayhteistyön kautta otetaan tarvittaessa käyttöön uusia toimintamalleja - Espoon uusi taksamalli onkin toiminut herätteenä muillekin kunnille tehdä samansisältöisiä muutoksia yleisillä alueilla suoritettavien töiden taksoitukseen.

Ongelma vaatisi lakimuutosta, jolla kunnat saisivat vaikuttaa enemmän kaivutöiden toteutukseen ja määrään hallinnoimillaan alueilla.

Lakimuutokset ovat olleet laajasti kommentoitavana kuntasektorilla. Kunnat ovat kommenteissaan painottaneet muutoksia, jotta kunnilla olisi parempia mahdollisuuksia koordinoida katutöitä niin, että haitat voidaan minimoida.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustokysymys valokuituverkon asentamisen ja kaivuutyön jälkikorjauksista
- Yleisten alueiden käyttö, tilapäiset liikennejärjestelyt ja katutyöt 2024
- Yleisten alueiden käytöstä veloittavat maksut ja taksat Espoossa 01.06.2024

Tiedoksi